

FINANSMAN ŞİRKETLERİ RAPORU

Mayıs 2022 itibarıyla finansman şirketleri sektöründeki şirket sayısı, sektöre katılan üç yeni firma ile birlikte 18'e yükselmiştir. Söz konusu şirketlerden sekizi kendi grubunun taşıtlarını finanse eden ve captive diye tabir edilen şirketlerdir. **FKB'nin 2021 yılsonu verilerine göre, captive şirketlerinin kullandığı bireysel ve ticari taşıt kredileri sektörün net finansman alacaklarının %91,1'ine tekabül etmektedir.** Sektörü domine eden taşıt kredilerinden sonra, %8,9 payla taşıt ve konut hariç diğer krediler gelmektedir. Konut kredileri ise sektörden çok küçük bir pay almaktadır. 2020 yılı ile kıyasladığımızda 2021 yılında bireysel ve ticari taşıt kredileri payını (%88,7'den %91,1'e) artırırken, diğer adı altındaki taşıt ve konut hariç finansman kredilerinin payı (%11,2'den %8,9'a) gerilemiştir. Buna paralel, bireysel ve ticari taşıt kredilerinin adedi sırasıyla %2,4 ve %5,9 oranında artarken, diğer kategorisindeki kredilerin adedi %15,5 oranında düşüş kaydetmiştir. Diğer kategorisinde kullanılan krediler, cep telefonu, beyaz eşya gibi taşınabilir ürünler olması nedeniyle bu ürünler için kullanılan krediler, rehinli olan taşıt ve konut gibi kredilere nazaran daha riskli kredilerdir. Bu nedenle bu kategoride ürünlerin finansmanını sağlayan sektör şirketlerinin, bu gibi ekonomik ortamlarda, daha temkinli davranması nedeniyle küçülme yaşadığı görüşüdeyiz.

2021 yılı göz önüne alındığında sektörün müşteri sayısı %13,3 oranında azalmış, buna rağmen sektörün **işlem hacmi, enflasyonun altında olmakla birlikte %36,6 oranında artış göstermiştir.** Artan işlem hacmine paralel olarak, net finansman alacakları da %33,8 oranında artarak 42,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Söz konusu artışta ticari tarafa kullanılan kredilerin etkisi yüksektir. Nitekim tüketici kredileri sadece %3,9 artış gösterirken, taksitli ticari kredilerdeki artış %56,7'yi bulmuştur. 2021 yılında FKB'nin yeni kullanılan finansman kredilerinin dağılımına ilişkin verilerine baktığımızda, ticari taşıt kredilerinin en çok artışla birinci sırada yer aldığı görülmekte olup, 1. el araç kredilerinde ağır ticari vasıtaların, 2. el araç kredilerinde ise otomobil ve hafif ticari araçların tercih edildiği anlaşılmaktadır. Ancak, ticari taşıt kredilerindeki artışa rağmen, finansman şirketlerinin kullandığı araç kredilerinin penetrasyonunun yıllar itibarıyla azaldığı görülmektedir. Burada kırılma noktası 2018 yılı olup, finansman şirketleri %56,0'luk bir paya ulaşmışken, 2018'den sonra payları düşüşe geçmiştir. 2021 yılında finansman şirketleri toplam taşıt kredi hacminden sadece %36,0 pay alabilmiştir. Ekonomik gidişattaki olumsuzluk nedeniyle, finansman şirketlerinin bankalara nazaran daha temkinli hareket etmelerinden dolayı 2018 yılından sonra penetrasyonlarının azaldığı düşünülmektedir.

Tahsilatlar, VYŞ'lere varlık satışı ve IFRS 9 kapsamındaki kayıttan silme uygulaması neticesinde, finansman şirketlerinin nominal TGA tutarları düşüş göstermiştir. Bu nedenle, 2021 yılında sektörün nominal TGA tutarı %3,9 düşerken, brüt finansman alacaklarının %32,0 oranında artması nedeniyle, TGA oranı %4,6'dan %3,3'e gerilemiştir. TBB Risk Merkezi verilerinden hesaplanan gerçek ve tüzel kişiler bazında TGA oranlarına bakıldığında, gerçek kişilere kullanılan otomobil ve diğer kredilerin TGA oranı benzer seviyelerde kalmışken, konut kredilerinin TGA oranı %11,0'den %60,4'e yükselmiştir. Konut tarafında 2021 yılında azalan TGA tutarına rağmen, söz konusu yükselişin arkasında brüt konut finansman kredilerindeki %85,4'lük azalış etkili olmuştur. Brüt konut finansmanı kredilerindeki söz konusu düşüş 2020-2021 yıllarında finansman şirketlerince yeni konut kredisi verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Tüzel tarafta ise, toplam brüt kredilerden %99,4 pay alan otomobil kredilerinin TGA oranı %4,3'den %2,7'ye gerileyerek, finansman şirketleri sektörünün genel TGA oranının %3,3'e gerilemesine katkı sağlamıştır. Ayrıca, tüzel tarafta diğer adı altında kullanılan kredilerde de 4,5 katlık bir artış yaşanması nedeniyle TGA oranı %15,7'den %4,7'ye gerilemiştir.

FINANSMAN ŞİRKETLERİ RAPORU

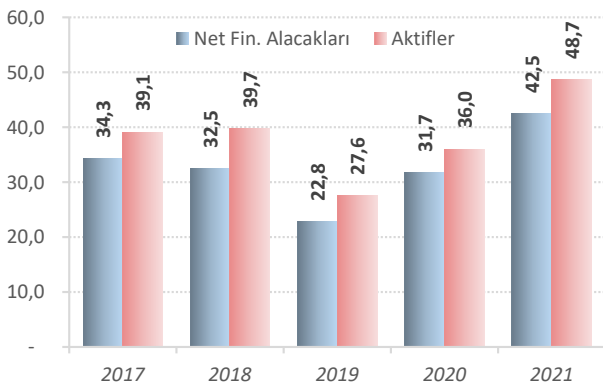
Sektörün net finansman alacaklarındaki artış ile piyasa faiz oranlarındaki yüksek seviyeler, finansman gelirlerinin son beş yılın en yüksek seviyesine ulaşmasını sağlamıştır. 2018'den beri düşüş trendinde olan finansman gelirleri, 2021 yılında %65,4 oranında artmıştır. Genel olarak TGA tutarındaki azalma, karşılık giderlerinde de azalmayı beraberinde getirmiştir. Artan operasyonel giderlere rağmen sektörün diğer faaliyet gelirlerindeki artış sonucu, net kar %27,4 artış göstermiştir. Ancak, 2021 yılındaki net kar artışı enflasyon etkisi de göz önüne alındığında küçülmeye işaret etmektedir.

Sektörde biri diğer ve diğeri konut finansmanı alanında hizmet veren iki finansman şirketinin ödenmiş sermayeleri BDDK'nın 50 milyon TL ödenmiş sermaye şartının altında bir tutara sahiptir. Bu iki şirketin sermaye şartını yerine getirmesi durumunda, sektörün ödenmiş sermayesi artış gösterecektir. **BDDK'nın banka dışı finansal kuruluşlara net karın dağıtımını izne bağlaması nedeniyle, 2021 yılında net karın şirketlerin bünyelerinde bırakılması neticesinde özkaynaklar %16,0 oranında artmıştır.** Ancak, kaldıraç oranının artması sebebiyle, özkaynak oranı %17,6'dan %15,1'e gerilemiştir.

23.04.2022 tarihinde Merkez Bankası 2022/24 no'lu basın açıklaması ile bankaların yanı sıra finansman şirketlerinin de TL cinsinden ticari nitelikli nakdi kredilerini zorunlu karşılık kapsamına almıştır. Bu kapsamda, finansman şirketleri için 01.04.2022 tarihinden itibaren dörder haftalık dönemlerde kullanılan ticari kredilerin %10,0'u oranında zorunlu karşılığın aynı sürelerde tesis edilmesine karar verilmiştir. 2019 yılında Merkez Bankası finansman şirketlerinin bilançolarındaki yükümlülük tarafındaki zorunlu karşılık oranını %0 olarak düzenlemişti. Ancak, bu basın açıklaması ile finansman şirketlerinin %0 olan zorunlu karşılık oranları bankalar ile aynı seviyeye getirilmiş, yurt içi bankalara olan yükümlülükleri de zorunlu karşılık kapsamına alınmıştır. **Bilançonun hem aktif hem pasif tarafına uygulanan zorunlu karşılık oranlarıyla birlikte, zaten fonlamanın sıkışık olduğu bir dönemde finansman şirketleri baskılanmış ve kullandıkları ticari kredilerle ayakta kalan sektöre zorunlu karşılık getirilmesiyle de bankalar karşısındaki rekabet avantajları yok edilmiştir.** İlerleyen dönemde, söz konusu uygulamanın kullanılan finansman kredilerinde azalışa yol açacağı aşikârdır.

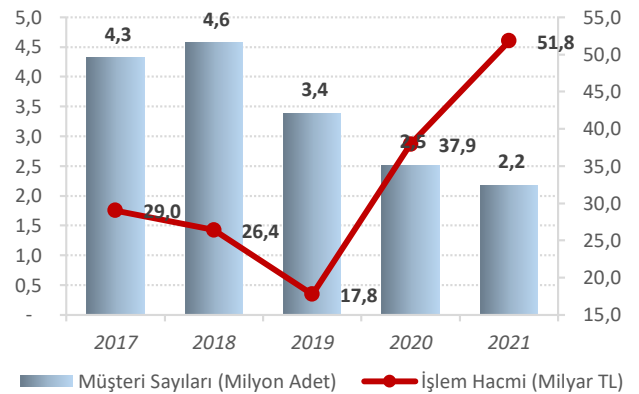
GÖSTERGELER

Şekil 1-Net Fin. Alacakları ve Aktifler, Milyar TL

Kaynak: BDDK

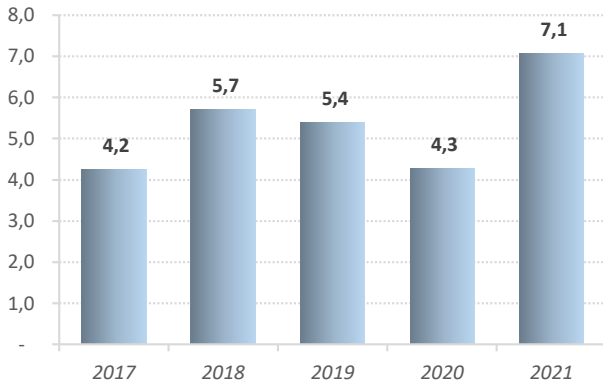
Şekil 2-İşlem Hacmi ve Müşteri Sayısı

Kaynak: FKB

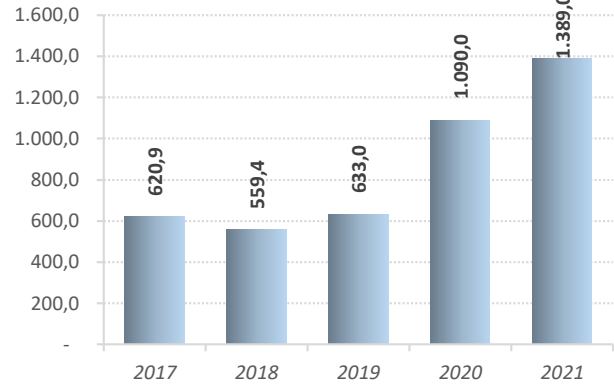
GÖSTERGELER

Şekil 3- Finansman Gelirleri, Milyar TL

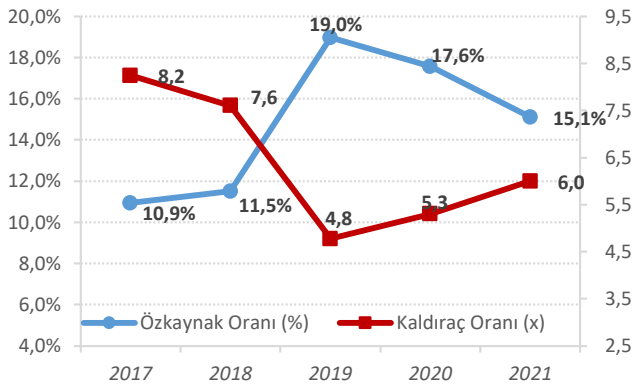
Kaynak: BDDK

Şekil 4-Net Kar, Milyon TL

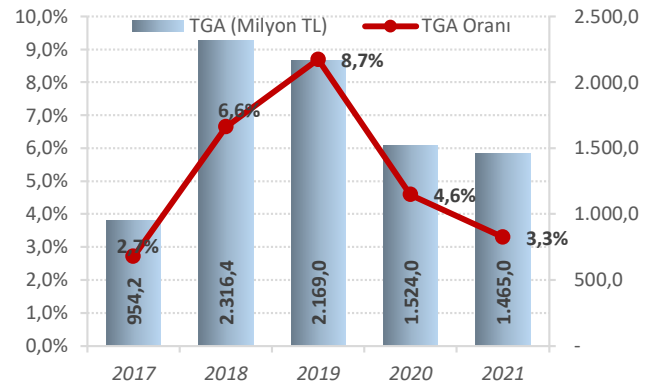
Kaynak: BDDK

Şekil 5-Özkaynak ve Kaldıraç Oranları

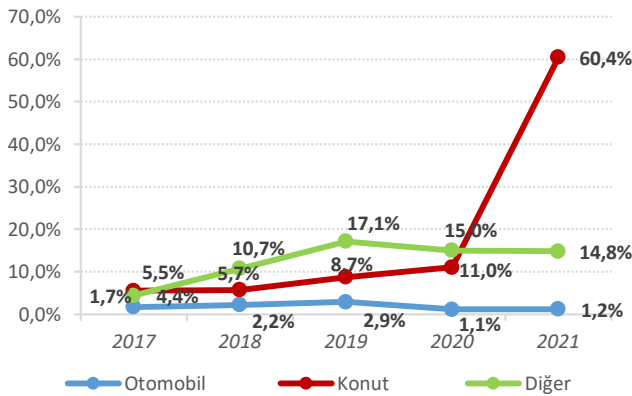
Kaynak: Turkrating

Şekil 6-TGA Tutarı (Milyon TL) ve TGA Oranı

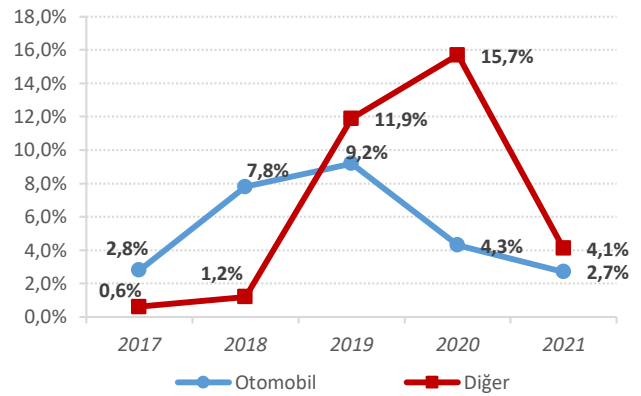
Kaynak: BDDK

Şekil 7-Gerçek Kişilerin TGA Oranları

Kaynak: TBB

Şekil 8-Tüzel Kişilerin TGA Oranları

Kaynak: TBB

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
